

İSMAYIL HAKKI BALTACIOĞLU'NA GÖRE OKUMA EĞİTİMİ

Musa ŞENOL*

İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu, eğitimle ilgili çalışmalarıyla birlikte, sosyoloji araştırmaları da yapmıştır. Eğitim çizgisinde geleneksel eğitimi eleştirmiş kendi eğitim sistemini ortaya koymaya çalışmıştır. Dil, din ve sanatı toplumun üç temel kurumu saymıştır. Baltacıoğlu'na göre dil, din ve sanat toplumun değişmeyen yönleridir. Bundan dolayı geleneğe bağlı kalmıştır. Ona göre gelenek toplumun belkemiğidir. Milliyet kavramı yalnız onunla tanımlanabilir. Bu gelenek bağlılığının yanında batılılaşma düşüncesine de geniş yer vermiştir¹. Millî değerlerden ayrılmadan batılılaşma taraftarı olarak değerlendirilebilir.

Atatürk'ün, Türk milletini yeniden yapılandırma konusundaki yönlendirici çalışmaları İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu'nu etkilemiştir.

Baltacıoğlu, Ziya Gökalp'le başlayan Atatürk ile resmileşen "*Türk toplumunu doğru tanıma ve sosyoloji bilimini yeni devletin yardımcısı kılma arzusunu gerçekleştiren; Atatürk'ün ilke ve inkılâpları ile kalkınma ülküsüne heyecanla bağlanan bir ilim, fikir ve sanat adamıdır.*"²

Bu fikir ve sanat adamımız, 1936'da Yeni İlkokul Müfredat Programı'nın yayınlanması üzerine yayınladığı eserinde³ hem ilkokul programının bir değerlendirmesini yapmış, hem de okuma eğitimi ile ilgili görüşlerini ortaya koymuştur.

Baltacıoğlu'nun okuma eğitimi ile ilgili görüşlerini vermeden önce, 1936 Yeni İlkokul Müfredat Programı'nın hedefleri ve amaçları bakımından değerlendirilmesinde fayda vardır.

* Öğr. Grv., Afyon Kocatepe Üniversitesi Uşak Eğitim Fakültesi

¹ Ülken, H. Ziya. *Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi*, İstanbul 1992, s.452.

² Baltacıoğlu İ.H. *Türke Doğru*, Ankara 1994, Türke Doğru'yu Takdim Prof. Dr. Sadık Tural, s. 9.

³ Baltacıoğlu İ. H., *Toplu Tedris*, İstanbul: Sebat Basımevi, 1938.

1936 Yeni İlkokul Müfredat Programı'nda dikkati çeken en önemli özellik, hedefler ve amaçlar bakımından önceki programda ifade edilmeyen bazı kavramlara yer verilmiş olmasıdır.¹ Bu kavramlardan ilki "**Millî Eğitim**"dir. 1926 ve 1936 programları mukayese edilirken dikkate alınan ilk kıstas "**Millî Terbiye Prensibi**"² olmuştur. Millî duygunun millî ahlâkın, devlete ve millete bağlı iyi bir vatandaş olmanın millî terbiye ile mümkün olacağı düşüncesiyle, millî eğitim kavramı bir prensip olarak ilkokul faaliyetinin tamamını etkilemiştir. Milliyetçi ilkeler ilkokul programının en üstün hedefi olarak tespit edilmiştir.³ Yeni İlkokul Müfredat Programı'nda ilkokulun millî eğitim kurumu olduğu, çocukların millî varlığın birer uzvu oldukları ve bu sebeple millî ülküleri tahakkuk ettirecek birer Türk vatandaşı olarak yetiştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.⁴

İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu ilkokul programında ifade edilen bu prensibi "**Milliyet Prensibi**" olarak adlandırmış, bu prensibin eğitim ve öğretimde çok önemli olduğunu vurgulamış, detaylı olarak bunları incelemiştir.⁵

Programda Türkçe dersinin genel hedefleri şöyledir:

- Türk dil inkılâbının ilkokulun payına düşen gayelerini tahakkuk ettirmek.
- Talebeyi sözle veya yazı ile ifade olunan düşünceleri ve duyguları iyi ve doğru olarak anlamaya çalıştırmak.
- Talebeye; bildiğini, duyduğunu ve düşündüğünü sözle ve yazı ile iyi ve doğru olarak anlatmak iktidarını kazandırmak.
- Çocuklara Türk dilini sevdirmek ve onlarda yaş ve seviyelerine göre yazılmış kitap, mecmua gibi eserleri arama, bulma ve okuma için devamlı bir ilgi uyandırmak.
- Türk dilindeki kelimelerin manalarını doğru yazılış ve okunuşunu talebenin en çok kullandığı kelimelerden başlayarak öğretmek suretiyle onların kelime hazinelerini zenginleştirmek.

¹ Öymen H., R. Erkmen, **Umumî Öğretim Usulleri**, Ankara: Maarif Vekaleti Yay. 1941, s. 49.

² Kültür Bakanlığı Dergisi, **Yeni İlkokul Müfredat Programı**, 20, 1937, s. 164.

³ Çiftçi, Musa, **Atatürk Döneminde Türkçenin Öğretimi (İlkokul/1923-1938)**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, 1996.

⁴ Yeni İlkokul Müfredat Programı, **Kültür Bakanlığı Dergisi**, 20, 1937, s. 17-18.

⁵ Baltacıoğlu, İ.H., a.g.e. s. 7-13.

- Dilimizin tâbi olduğu esaslı kaideleri sezdirip şuurlandırmak suretiyle Türk Dil'i'ni kullanışta güven kazandırmak.¹

Programda Türkçe dersinin özel hedefleri de şöyledir;

Okuma Hedefleri:

- a) Çocuklara okuduklarının manasını süratle ve doğru olarak kavrama iktidarını kazandırmak.
- b) Çocuklara okurken istifade edecekleri faydalı itiyatlar kazandırmak.
- c) Türk dilini sevdirmek, çocuklara okuma zevkini aşılama, kendilerine yaş ve seviyelerine göre kitaplar ve diğer yazılı eserler arama, bulma ve okuma için devamlı bir ilgi uyandırmak.
- d) Çocukların güzel yazılmış eserlerin zevkine varmalarını temin etmek.
- e) Çocukların kelime hazinelerini zenginleştirmek.²

Yukarıda ifade edilen okuma hedeflerinden "c"ve "e" maddeleri Türkçe dersinin genel hedefleri içerisinde de yer almaktadır.

İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu "Toplu Tedris" eserinde okuma dersinin hedeflerine tek tek temas etmemiş, fakat genel itibarla olumlu bulunduğunu belirtmiş, okumanın prensipleri üzerinde durmuştur. Okumayla ilgili yönlendirmelere dair hususlarda tenkitte bulunmuştur.³

"İlk mevzu olarak okumayı ele alıyorum. Programın bu kısmını dikkate çok değer buldum. İçinde hakiki psikoloji ve pedagoji anlayışıyla yazılmış cümleler az değildir. Niçin böyledir? İlkokul programını yapan öğretmenler arasında alfabe mücadelesini yaşamış, bu mevzunun bütün imkan ve zaruretlarını anlamış olan tecrübeli öğretmenler bulunmuş olsa gerek."⁴

İ. Hakkı Baltacıoğlu, okuma dersinin hedeflerinden; "Türk dilini sevdirmek, çocuklara okuma zevkini aşılama, kendilerine yaş ve seviyelerine göre kitaplar ve diğer yazılı eserler arama, bulma ve okuma için devamlı bir ilgi uyandırmak." maddesine önemli eleştirilerde bulunmaktadır.

¹ Edis, A. Bedri, **Millî Eğitim Düsturu - Programlar**, 3. Tertip, 7. Cilt, İstanbul, 1947, s. 37.

² Edis, A. Bedri, a.g.e., s. 42.

³ Çiftçi, Musa, a.g.e., s. 84.

⁴ Baltacıoğlu, İ.H., a.g.e., s. 82.

"Okutulan ve yazdırılan mevzular öğrencilerin fikir, yaş ve sınıf seviyelerine değil, şahsiyet merhalelerine uygun olmalıdır. Bu çocuğun şahsiyet merhalesini ölçmek için onun ders verme kabiliyetine değil, yaşama tarzına bakmak gerekir. Yüksek öğrenim talebesi olduğu hâlde günlerini en hafif çocuk oyunlarıyla geçirenler vardır."¹

İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu, 1936 Yeni İlkokul Müfredat Programı'nın Alfabenin kavratılmasıyla ilgili hem kelime usulüne, hem de cümle usulüne yer veren metodu olumlu bulduğunu belirtmiştir: "Çok memnun olduğum bir cihet varsa o da şudur: Program heceye müracaat etmeyecek, yalnız kelimelere müracaat edeceksiniz, demiyor. Yalnız, çocuklara 'harfleri ayrı ayrı değil, kelime veya cümleleri okutmakla başlanmalıdır.' diyor. Sonra bir yerde; 'Talebeye muhtelif kelimeler gösterilip okuttuktan sonra kelimeleri tahlil ederek, onları teşkil eden hecelere ve harflere talebenin dikkatini çekmelidir.' diyor. Bu durumda resmî programa yalnız terkipçi, yahut yalnız tahlilci denemez. Belki bu program kelimelerle başlatıp, heceler ve harfler üzerinde durmak taraftarıdır, denebilir."²

Baltacıoğlu'na göre, okumak; yazı yazmak, nutuk söylemek, düşünmek, resim yapmak gibi aynı zamanda hem terkip, hem de tahlil şuurudur. Hiç tahlil etmeyeninin doğru ve kolay okuyup yazması, hiç hazırlanmayan adamın düzgünce söylenmesi, hiç ölçmeyen adamın benzetmesi mümkün değildir. Baltacıoğlu okuma idrakini diğer bütün idrakler gibi içinde hem terkip, hem de tahlil taşıyan bir idrak olarak görür. Doğru olan okuma işinde her ikisini de tanımaktır. Yanlış olan ise birini yalnız metot olarak almaktır. Öğretmen için düstur da kelimeleri toptan vermek fakat tahlili unutmamaktır.³

Baltacıoğlu bunları belirttikten sonra okuma tekniğine bağlanması gereken prensiplerden bahseder.

Bu prensipler şunlardır:

I. Prensip: Okuma, yaşama tekniğinden başka bir şey değildir. Okuma faaliyeti ve teknikleri, çocuğun hayatına ne kadar çok karışır, onun ihtiyaçlarına fiilen ne derece hizmet ederse o kadar canlı bir rol üstlenmiş olur.⁴ Bunların tam tersi olanı öğretmene göre ayarlanmış, hazırlanmış öğre-

¹ Baltacıoğlu, İ.H., a.g.e., s. 86.

² Baltacıoğlu, İ.H., a.g.e., s. 83.

³ Baltacıoğlu, İ.H., a.g.e., s. 85.

⁴ Baltacıoğlu, İ.H., a.g.e., s. 84.

tim ortamı amaçtan çok uzaktır. Çünkü çocuk her şeyden önce kendisinin, annesinin, babasının, arkadaşının, kardeşinin sokağını, mahallesinin adını okumak yazmak ister.¹

II. Prensip: "Çocukların okuyacağı ve yazacağı şeyler kendi dili gibi olmalıdır. Psikoloji incelemeleri, bize bir çocuk bedeni gibi ayrı bir çocuk ruhu olduğunu, bu ruhum ayrı bir zihniyet, isteyicilik tabiatı taşıdığını göstermiştir. Çocuk, büyük adamın eksikliği, yoksulu, karikatürü değil, kendi cinsinden ve kendine yetici güçte orijinal bir varlıktır. Çocuklar, büyük adamların dilini taklit ede ede değil, kendi faaliyetlerinin, kendi tecrübelerinin çocukça ifadesini elde ede ede büyür, gelişirler. Bu prensibin pratik sonucu şudur: Çocuğu büyük adam gibi söylemeye, yazmaya ve okumaya zorlamamak ve çocukların eline yine çocukların diliyle yazılmış okuma kitapları vermek. İlkokullarda çocukların ellerinde dolaşan kitaplar, büyük adamlar tarafından çocuktaki ruhlar hatırlanarak değil, bu günkü büyük adam ihtiyaçları düşünülerek yazılmıştır. Onun için en iyi bir okuma kitabı işaret ettiğim çocukluk karakter ve zaruretine bir derece uygun olarak çıkarılan en kötü bir çocuk gazetesine bile rekabet edemez. Çocuk zarurî olarak okul kitabını zorla, çocuk gazetesini seve seve okur. Yine onun içindir ki çocukta dillik şahsiyetin teşekkülü, derslerden çok çocuk gazetelerine bağlıdır."²

Baltacıoğlu'nun, Türkçe öğretiminde, çocuğun dilinden hareket etme ilkesi, daha sonraları pek çok araştırmacı tarafından dile getirilmiştir. Emin Özdemir, Beşir Göğüş, Nusret Alperen bu ilke üzerinde durmuşlardır.³

Çocuğun dili, anadili öğretiminde çıkış noktası olmalıdır. Çocuğun dil evreni, çevresiyle, ilgi ve ihtiyaçlarıyla sınırlıdır. Eğitimin değişik kademelerinde bu sınır gelişecektir.⁴ Çocuğu büyük bir adam gibi söylemeye, yazmaya zorlamamalı, çocuklara çocukların diliyle yazılmış kitaplar ve gazeteler okutulmalı.

III. Prensip: Okumadaki başarı, sağlam okuma tekniğinden çok, çocuktaki okuma ihtirasına bağlıdır. Bu ihtiras, bütün ihtiraslarda olduğu gibi sosyal çevrenin etkisinden ileri gelir.

¹ Baltacıoğlu, İ.H., a.g.e., s. 85.

² Baltacıoğlu, İ.H., a.g.e., s. 85.

³ Çiftçi, Musa, **Türkçe Öğretimi ve Temel İlkeler**, Afyon Kocatepe Üniv. Sosyal Bil. Der. 1,1999, s.60.

⁴ Özdemir, Emin, **Anadili Öğretimi, Türk Dili Der.** (Dil Öğretimi Özel Sayısı), 379-380,1983, s. 27.

"Okutma talihî, okutma tekniğinin sağlamlığından önce ve daha ziyade, çocukta doğan okuma ihtirasına bağlıdır. Bu ihtiras fert olarak çocukta yoktur; Hiç durmadan okuyup yazan, okuma ihtirasını taşıyan ailelerde beş-altı yaşındaki çocukların kendi kendilerine okumaya başladıkları görülmüştür. Bu prensibin pratik sonucu şudur: Okul, yaratıcı ve müstakil şahsiyetin gelişimine uygun bir çevre hâline gelmelidir ki çocuk okuma-yazma ateşini taşısin."¹

IV. Prensip: Okutulan ve yazdırılan konular öğrencilerin fikir yaş ve sınıf seviyelerine değil şahsiyet merhalelerine uygun olmalıdır. Çocuğun şahsiyet merhalesini ölçmek için de yaşama tarzına bakmak gerekir. "Çocukta Robinson ruhu, Fidyas ruhu, Sinan ruhu, Molière ruhu... vardır. Çocuğun okuyacağı kitaplar hep bu gezginlerin, yapımcıların, kahramanların mizahçıların dehasına sahne olmalıdır. Çocuk edebiyatı için korkunç olan "yalanlar" değil, "yanlışlar"dır. "Yalan" şey, olmak imkanını taşıyandır; "yanlış"da bu imkan yoktur. Peri masalları gibi ahmakça tertip edilmiş olan zabıta romanları, elbette muzırdır. Fakat Jules Verne ayarında romanlar elbette iyidir."²

Baltacıoğlu'nun bu prensibi, okuma prensibi bakımından çok önemlidir. Okuma, öğrencinin sosyal, kültürel, ekonomik, psikolojik durumuna göre farklı biçimde gelişir. Bunun için öğrencinin dil eğitime başlamadan önce sınıflarda seviyelerinin tespit edilmesi gerekir. Çocukların kültürel, sosyal ve ailelerinin ekonomik düzeyleri çocuğun dil becerilerini kazanmasında doğrudan etkili olmaktadır.

V. Prensip: "Okuma ve yazma öğretiminin mühim prensibi, çok okumak ve çok yazdırmaktır. Öğretimin başarısı bu keyfiyetinden çok önce bu kemmiyete bağlıdır."

Baltacıoğlu'nun bu husustaki görüşü H. Raşit ve N. Âdil ile ortaktır. "Bellemek ve okumak kıraat ve yazı temrinleri çok tekrarla kuvvet bulur."³

İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu "Toplu Tedris" isimli eserinde "Okuma Vasıtaları" başlığı altında okul kütüphanelerinin, gazete ve dergilerin, özellikle okul gazetelerinin önemini belirtmektedir. Baltacıoğlu'na göre

¹ Baltacıoğlu, İ.H., a.g.e., s. 85-86.

² Baltacıoğlu, İ.H., a.g.e., s. 86.

³ H. Raşit, N. Âdil, **Umumî Tedris Usulü**, Kanaat Kütüphanesi, İstanbul, 1929, s.37.

"alâka merkezleri" yok "istihsâl merkezleri" vardır. Okumada en önemli vasıtaların çocukta kendi kendine alâka uyandıran istihsâl merkezleri ismini verdiği vasıtalar olduğunu bildirmektedir. Bunlar, okul kütüphanesi, gazeteler, dergiler ve okul gazeteleridir.

"Ben çocuğu okutmak için dışarıdan alâkalandırmaya hiç çalışmıyorum; belki çocukta sosyal şahsiyetin gelişmesi neticesinde kendi kendine uyanan alâkalara cevap veriyorum. İlkokul çağında olan çocuklarda büyük bir okuma hırsı vardır. Eğer bu hırs kötü yazılarla öldürülmemişse! Öyle coğrafya kitapları, öyle matematik kitapları vardır ki, şahsiyetimizle hiçbir alâkaları olmadıkları için bize coğrafya, matematik aşkı yerine, coğrafya, matematik korkusu vermiştir. Okuma nefreti okunan kitaplardan geliyor; öyleyse okuma aşkını verecek iyi kitaplar seçmek gerekir."

Baltacıoğlu'na göre okul kütüphanesindeki kitaplar, bu kitapların cinsi ve sayısı okumadaki başarıyı etkiler. Bunun için kütüphanelere çocukların hırs duyacakları bütün şaheserler konmalı. Bunlar, romanlar, masallar, hikayeler olabilir. Fakat çocuğun okuyacağı kitaplarda yanlış bilgiler olmamalıdır. Vak'alar uydurma olsa da zararı yoktur; yeter ki uydurmalarda bir gerçek yapısı bulunsun. Yanlışlar fazilet de tavsiye etseler zararlıdır. Çocukları melek tipine sokmaya çalışan bir romancı çok tehlikelidir. Baltacıoğlu'na göre çocukların okuma iştiyakı canlı varlıkların iştahlarına benzer. Bunu da şu şekilde örneklendirir: *"Ağacın kökü türlü cevherler taşıyan toprağa batıyor; fakat ağaç istediğini alıyor. Çocuk da böyle, türlü kitaplar arasında istediğini, yani muhtaç olduğunu seçer. Çocukları kitap seçmekte serbest bırakmalıdır."*

İlkokulda okuma için en önemli "istihsâl merkezleri"nden biri gazete ve dergilerdir. Baltacıoğlu *"Medeni adam gazete okur."*² diyerek bunu vurgulamaktadır.

Okumak için en canlı "istihsâl merkezleri"nden biri de Baltacıoğlu'na göre, okul gazeteleridir. Ona göre, çocuklar bu gazeteler vasıtasıyla gerçeikle doğrudan doğruya ilgili olan işleri başarmak zorunda olacaklar ve bunun için de yazacaklardır. Çünkü gazete hazırlayan çocuklar özet çıkaracak, tenkit edecek, başlık bulacak, haberleri ve konuları takdim

¹ Baltacıoğlu, İ.H., a.g.e., s. 87.

² Baltacıoğlu, İ.H., a.g.e., s. 89.

edeceklerdir. Bunlar önemli çalışmalardır. Bunun için okumaları gerekmektedir.

Baltacıoğlu, okuma eğitiminde öğrencilerin mecbur bırakılmaktan çok, kendilerini mecbur hissetmelerini ve kendi kendilerine faal bir duruma gelmelerini istemektedir. Bu sayede öğrenciler hırs kazanacaklardır. Baltacıoğlu, "Okul gazetesi için, olayları yahut ekonomik olguları toplamak ve bunlardan kısaltmalar çıkarmak işini üzerine almış olan bir çocuğu düşününüz, durumu okuma ve yazma faaliyetine ne derece zorlayıcıdır. Ben okul gazeteleri kadar çocuklar için bu bakımdan feyizli bir vasıta tanımıyorum."¹ demektedir.

Çocuk gazete ve dergileri Türkçe öğretimi açısından önemlidir. Bu gazete ve dergilerde yayınlanan yazı, haber ve resimler çocuklara okumayı sevdirebilir ve aynı zamanda öğrencilerin genel bilgi düzeylerini yükseltir.²

Sonuç

Eğitim sosyal bir olgudur. Objektif bir varlıktır. Mekan ve zamanda meydana çıkması için insanların savunmasına muhtaç değildir. Eğitimin maksadı, belirli düşünme, duyma ve işleme tarzlarında bir insan meydana getirmektir. Bu maksadın toplum dışında hiç bir değeri yoktur. Çünkü o toplumun gayesidir. Eğitimin sosyal kurumlara bağlı oluşunun bir sonucu da, eğitim idealinin zamanla deđişmesidir³ diyen Baltacıoğlu'nun okuma eğitimi ile ilgili ortaya koyduğu;

- Okutulan konular öğrencinin fikir, yaş, sınıf seviyelerine değil şahsiyet merhalesine uygun olmalıdır.
- Okumak, yazı yazmak, nutuk söylemek, düşünmek, resim yapmak gibi hem terkip hem de tahlil şuurudur.
- Alfabe, daha doğrusu okuma idraki sadece bir kelimenin, bir cümlenin toptan şeklini kavramak idrakinden ibaret değildir.
- Alfabe işi ilkokul, ilkel okul işidir. Fakat alfabe işi psikolojik bakımdan en basit bir olgu mevzuudur denemez.

¹ Baltacıoğlu, İ.H., a.g.e., s. 89.

² Kavcar, C., Oğuzkan F., Sever S., **Türkçe Öğretimi** Ankara: Ergin Yayınevi, 1995, s. 94.

³ Baltacıoğlu, İ.H., **İçtimai Mektep (Nazariyesi ve Prensipleri)**, Ankara: Maarif Bas., 1942. s.39.

- Okuma, yaşama tekniğinden başka bir şey değildir. Yaşamak onun özel şekilleri olan düşünmek, incelemek, duymak, müteessir olmak, dış etkilere cevap vermekten, yapmak ve yaratmaktan ayrı bir okuma faaliyeti yoktur.
- Çocukların okuyacağı ve yazacağı şeyler kendi dili gibi olmalıdır.
- Çocuk büyük adam gibi söylemeye ve okumaya zorlanmamalıdır.
- Okumada, çocukların eline yine çocukların diliyle yazılmış okuma kitapları verilmelidir.
- Çocukların okuma ve yazma faaliyetlerini benimsemeleri için, okul yaratıcı ve müstakil şahsiyetin gelişimine uygun, olumlu bir çevre hâline gelmelidir.
- Okumadaki başarı, sağlam okuma tekniğinden çok, çocuktaki okuma ihtirasına bağlıdır.
- Okuma eğitiminde başarıyı sağlamak için çok okutmak esas olmalıdır.
- Okuma nefreti okunan kitaplardan gelir. Bunun için okuma aşkını verecek iyi kitaplar seçmek gerekir.
- İlkokulda okuma verimi metodik bir okuma dersinden önce, okul kütüp-hanesindeki kitapların cinsine ve sayısına bağlıdır.
- İlkokul çağında olan çocuklarda büyük bir okuma hırsı vardır. Okuma eğitiminde bu hırstan yararlanılmalıdır.
- Okuma eğitiminde, çocuklar kitap seçiminde serbest bırakılmalıdır.
- Okuma eğitiminde gazete ve dergilerden yararlanılmalıdır.
- Okuma eğitiminde öğrenciler mecbur bırakılmaktan çok, kendilerini mecbur hissetmeli ve kendi kendilerini faal bir duruma getirmelidir.
- Okumak ezberlemeyi, ezberlemek anlamayı, anlamak öğrenmeyi kolaylaştırır.
- Öğrenci aktiftir, kendisi araştırır, bulur, yapar ve üretir.
- Kavramadığı için yavaş okuyan çocuk, okuduğundan haz değil, elem duyar. Bu sebeple çocuğa ilgisini çeken metinler verilmelidir.
- Çocuk, tahta, demir gibi bir maddeye benzetilemez. Çocuğu kendisinden başka bir şeye benzeten her fikir kuru kelimeciktir. Çocuğu her şeyden önce çocukla ifadeye çalışmalıdır.
- Çocuk okumanın anahtarı olan harfleri ve kelimeleri elde ettikten sonra kendi kendine okur. Bu durumda problem, okutmak değil, okunacak uygun materyalleri temin etmektir.
- Nasıl ki, fotoğrafçılık, ressamlık, çilingirlik bir sanatsa, okumak da bir sanattır.

- Okumak, çok genel ve mücerret bir mefhumdur.
- Özellikle okumanın bakmak, görmek, seyretmekten apayrı bir şey olduğunu anlamak lâzımdır. En yüksek manasıyla okumak, müellifî yeni baştan yaşamak, eserin tekrar inşasında bir işçi gibi çalışmaktır. Bu yeni baştan yaratma olmadıkça okumaktan beklediğimiz bilgi sermayesi ve düşünce istiklâli olmaz.

Bu prensipler, okuma eğitiminde metot geliştirmeye çalışanların, göz önünde bulundurması gereken düşüncelerdir.